

KLAIPĖDOS DRAMOS TEATRAS

PARENGĖ JOMANTAS GIRDENIS

Klaipėdos dramos teatro interneto svetainės <http://www.kldteatras.lt/> titulinio puslapio fragmentas

Klaipėdiškiai savo dramos teatro istoriją skaičiuoja nuo 1935 metų. Tada, uždarius dramos teatrą Šiauliuose, jo trupė persikėlė į uostamiestį ir čia veikė iki Klaipėdos krašto aneksijos – 1939 m. pavasario. Tuo laikotarpiu šį teatrą globojo draugija „Aukuras“. Tam, kad teatras galėtų veikti, reikėjo specialiai teatrui pritaikyto pastato. Toks uostamiestyje tada buvo tik vienas. Jame spektaklius rodydavo kasmet iš Vokietijos gastrolių į Klaipėdą atvykstantys teatrai. Šiaulių trupė įsikūrė šiame pastate. Vokiečiai dėl to piktinosi, tačiau lietuvių teatras ir toliau čia vaidino ir pritraukdavo nemažai žiūrovų, nes pastatydavo didesnės meninės vertės spektaklius, negu į uostamiestį gastrolių atvykstantys vokiečių teatrai.

Tuo metu Klaipėdoje dirbančiam lietuvių teatrui, kurio pagrindą sudarė buvę Šiaulių dramos teatro aktoriai, vadovavo Juozas Staniulis. Jis įkūrė vaidybos mokyklą, kurios dalis auklėtinių papildė lietuvių teatro trupę.

Teatras palaipsniui kaupė jėgas, brendo, stiprėjo. Į uostamiestį dirbti atvyko režisierius B. Dauguvietis, A. Sutkus, kiek vėliau – V. Sipaitis. Maskvoje baigęs studijas uostamiestyje įsikūrė ir R. Juknevičius. Kai Kaune iširo Jaunimo teatras, dalis jo kūrybinės grupės narių persikėlė į Klaipėdą. Čia B. Dauguvietis pastatė H. Zudermano „Tėviškė“, P. Vaičiūno „Sulaužyta priesaika“, A. Sutkus – K. Inčiūros „Vincas Kudirka“, Vydūno „Vėtra“ ir keletą kitų spektaklių, V. Sipaitis – P. Vaičiūno „Aukso gromata“ ir kt., J. Staniulis – P. Vaičiūno „Prisikėlimas“, „Varpų giesmė“, K. Binkio „Atžalynas“ ir kt., R. Juknevičius – H. Heijermanso „Viltis“, I. Tvirbutas – A. Kitsbergo „Vilkatė“, O. Indigo „Žmogus po tiltu“. Kai 1936 m. Klaipėdoje veikiantis lietuvių teatras pastatė H. Heyermanso „Viltis“ (rež. R. Juknevičius), teatro specialistai nedviprasmiškai pradėjo kalbėti, kad Klaipėdos teatras jau pažangesnis už Kaune veikiančią Valstybės teatrą. Tuo metu Klaipėdos teatre vaidmenis kūrė aktoriai Elena Bindokaitė, Valerijonas Derkintis, Galina Jackevičiūtė, Gražina Jakavičiūtė, Stepas Jukna, Henrikas Kačinskas, Potencija Pinkauskaitė, Alfonsas Radzevičius, Juozas Rudzinskas, Petronėlė Vosyliūtė ir nemažai kitų talentingų aktorių. Pagrindinis teatro scenografas buvo Vytautas Palaima.

1939 m. Klaipėdą okupavus hitlerininkams, teatro veikla buvo nutraukta. Daugelis buvusių Šiaulių dramos teatro aktorių sugrįžo į Šiaulius, kur buvo atnaujinta Šiaulių dramos teatro veikla. Klaipėdoje dramos teatras atkurtas tik pasibaigus Antrajam pasauliniam karui. 1945 m. spalio 1 d. čia buvo įsteigtas Klaipėdos muzikinės komedijos teatras. Jis oficialiai atidarymas 1946 m. liepos 27 d. šio

teatro pirmosios premjeros metu – tąsų žiūrovams buvo parodyta K. Jurašūno muzikinė pjesė „Eglė žalčių karalienė“ (rež. J. Gustaitis). Pirmaisiais metais šiame teatre veikė dramos ir muzikinė trupė, buvo statomi ir dramos kūriniai, ir operetės, net Džokino Rosinio opera „Sevilijos kirpėjas“ (rež. J. Gustaitis). 1946–1949 m. teatre savo veiklą plėtojo rusų trupė.

1949 m. uostamiestio teatras buvo pavadintas Klaipėdos muzikiniu dramos teatru, o 1951 m. – Klaipėdos dramos teatru. Pirmasis šio teatro vyr. režisierius buvo Juozas Gustaitis (šias pareigas jis ėjo 1946–1949 metais). Dirbdamas teatre J. Gustaitis pastatė nemažai spektaklių, iš kurių geriausiai buvo vertinami: A. Utevskio „Atmintini susitikimai“, A. Korneičiuko „Platonas Krečetas“, A. Ostrovskio „Vėlyvoji meilė“ ir kt.

1949–1952 m. teatro vyr. režisierius buvo Romualdas Juknevičius, čia pastatęs A. Ostrovskio „Be kaltės kaltieji“, N. Gogolio „Vedybos“, B. Lavreniovo „Lūžis“ ir keletą kitų spektaklių. Jį pakeitė 1953–1956 m. šias pareigas ėjęs Vladas Limantas, kuris Klaipėdos dramos teatre pastatė P. Maliarevskio „Batuotas katinas“, K. Sajos „Lažybos“, V. Šekspyro „Romeo ir Džuljeta“ ir kt. 1952 m. ir 1956–1963 m. teatro režisieriumi dirbo Vytautas Jasinskas. Jis režisavo K. Sajos „Septynios ožkenos“, J. Chlivicko „Neramios širdys“, V. Šekspyro „Otelas“ ir kt. Pirmaisiais teatro gyvavimo dešimtmečiais spektaklius čia yra režisavęs ir Kazimieras Juršys, Napoleonas Bernotas, Romualdas Grincevičius, Aleksandras Žadeikis, Stasys Čaikauskas ir keletas kitų režisierių.

1963 m. į uostamiestį dirbti atvyko grupė uždaryto Marijampolės (buv. Kapsuko) miesto teatro aktorių. 1963–2001 m. teatre vyr. režisieriumi, 1963–1996 m. ir 1998–2001 m. teatro vadovu dirbo aktorius Povilas Gaidys. 2001 m. jis tapo šio teatro meno vadovu. P. Gaidys Klaipėdos dramos teatre yra pastatęs Justino Marcinkevičiaus kūrinys: „Mindaugas“, „Mažvydas“, „Katedra“, K. Sajos „Poliglotos. Absinentas“, J. Gilinskio „Po Svarstyklių ženklų“, V. Majakovskio „Pirtis“, B. Brechto „Motušė Kuraž“, M. Gorkio „Dugne“, A. Kopkovo „Dramblys“, H. von Kleisto „Sukultas ašotis“ ir daugelį kitų spektaklių. Kaip skelbiama šio teatro interneto svetainėje www.kldteatras.lt, „P. Gaidžio režisūrai būdingas konceptualumas, komizmo ir dramtizmo dermė, teatrališkumas ir improvizacija, parodija ir sąmojis, ypač artimas satyros, grotesko, komedijos, tragikomedijos žanras.“

Teatre didelį atgarsį sulaukusių spektaklių sukūrė aktorius Bronius Gražys, Kęstutis Macijauskas, daugelis kvietinių režisierių.

1980 ir 1996 m. trupę papildė dvi P. Gaidžio parengtos aktorių laidos. P. Gaidys subrandino talentingų individualybių, tikrų scenos meistrų būrį. Neužmirštami brandžiausi Emilijos Platušaitės, Eduardo Čepulio, Mykolo Petkevičiaus, Romualdo Grincevičiaus, Laimos Kerniūtės, Janinos Budrikaitės, Juozo Paplauskos, Algirdo Kubiliaus, Henriko Andriukonio, Gintauto Pečiūros, Vytauto Kanclerio, Balio Barausko, Algirdo Venskūno, kitų šviesaus atminimo aktorių vaidmenys. Daug ryškių, spalvingų vaidmenų yra sukūrę Vytautas Paukštė, Marija Černiauskaitė, Bronius Gražys, Elena Gaigalaitė, Povilas Stankus, Nijolė Narijauskaitė, Jūratė Jankauskaitė, Nijolė Sabulytė, Valentina Leonavičiūtė, Regina Šaltenytė, Vytautas Anužis, Nelė Savičenko, Darius Meškauskas, Eglė Barauskaitė, kiti vyresnės bei jaunesnės kartos aktoriai.

Teatrui paskutiniiais metais vadovauja Gediminas Baltramiejus Prancūnas. Užsitęsęs Klaipėdos dramos teatro remonto darbas, paskutiniiais metais teatras dažniausiai savo spektaklius rodo miesto centre esančiame Žvejų rūmų pastate ir gastrolėse.

Čia 2014 m. žiūrovai buvo kviečiami į šiuos spektaklius: Marguerite Duras „Savanos įlanka“ (rež. Sigutis Jačėnas, vaidina Nijolė Sabulytė, Sigutė Gaudušytė, Linas Lukošius; Yasmina Reza „Po atsisveikinimo“ (rež. Alvydas Vizgirda, vaidina: Darius Meškauskas, Igoris Reklaitis, Eglė Barauskaitė ir kiti); Petr Zelenka „Paprastos beprotybės istorijos“ (rež. Darius Rabašauskas, vaidina: Donatas Žilinskas, Regina Šaltenytė, Kęstutis Macijauskas ir kiti.); Tom Murphy „Sugrįžimas“ (rež. Algimantas Pociūnas, vaidina: Toma Gailiūtė, Darius Meškauskas, Edvardas Brazys ir kiti); Ksenija Dragunskaja „Lunačiarskio lunaparkas“ (rež. Darius Rabašauskas, vaidina: Arnoldas Eisimantas, Edvardas Brazys, Toma Gailiūtė, Renata Idzelytė, Vaidas Jočys, Simona Šakinytė, Jolanta Puodėnaitė, Linas Lukošius, Donatas Švirėnas; Yasmina Reza „Po atsisveikinimo“ (rež. Alvydas Vizgirda, vaidina: Darius Meškauskas, Igoris Reklaitis, Eglė Barauskaitė ir kiti); Gintaas Grajauskas „Mergaitė, kurios bijojo Dievas“ (rež. Jonas Vaitkus, vaidina: Simona Šakinytė, Vytautas Anužis, Vidas Jakimauskas ir kiti); Ivanas Vyrpajevs pjesės „Girtii“ (rež. Loreta Vaskova, vaidina: Renata Idzelytė, Eglė Valadkevičiūtė, Kazimieras Žvinklys, Darius Meškauskas, Toma Gailiūtė, Igoris Reklaitis, Regina Šaltenytė, Jolanta Puodėnaitė, Rimantas Pelakauskas, Arnoldas Eisimantas, Liudas Vyšniauskas, Marius Pažereckas, Donatas Žilinskas, Simona Šakinytė, Edvardas Brazys, Sigutė Gaudušytė); Miro Gavran „Poros“ (rež. Ramunė Kudzmanaitė, vaidina Valentina Leonavičiūtė, Eglė Barauskaitė, Rimantas Pelakauskas ir kiti); Ignas Šeinius „Kuprelis“ (rež. Kęstutis Macijauskas, vaidina: Vaidas Jočys, Jolanta Puodėnaitė, Rimantas Pelakauskas ir kiti); Peter Marks, Walter Marks „Viskuo kaltas teatras“ (rež. Povilas Gaidys, vaidina: Povilas Gaidys, Eglė Jackaitė, Simona Šakinytė ir kiti.); Eric Emmanuel Scmitt „Oskaras ir ponija Rožė“ (rež. Povilas Gaidys, vaidina: Elena Gaigalaitė, Donatas Švirėnas, Česlovas Judeikis ir kiti); Neil Simon „Banketas“ (rež. Povilas Gaidys, vaidina: Alina Mikitavičiūtė, Kazimieras Žvinklys, Kęstutis Macijauskas ir kiti); August Strindberg „Kelias į Damską“ (rež. Oskaras Koršunovas, vaidina: Darius Meškauskas, Eglė Barauskaitė, Eglė Jackaitė ir kiti); Miro Gavran „Viskas apie moteris“ (rež. Dalia Tamulevičiūtė, vaidina: Nelė Savičenko, Regina Šaltenytė, Valentina Leonavičiūtė); Eric Emmanuel Scmitt „Paleistuvis“ (rež. Povilas Gaidys, vaidina: Vytautas Anužis, Nelė Savičenko, Eglė Jackaitė ir kiti); Miro Gavran „Viskas apie vyrus“

Klaipėdos dramos teatro senasis pastatas. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš RKIC archyvo

Klaipėdos dramos teatro naujasis pastatas. Sauliaus Manomaičio nuotrauka

(rež. Arvydas Lebeliūnas, vaidina: Edvardas Brazys, Igoris Reklaitis, Kazimieras Žvinklys ir kiti); Carlo Goldoni „Mirandolina, arba Šiandien vaidiname Goldoni“ (rež. Gabrielė Tuminaitė, vaidina: Toma Gailiūtė, Darius Meškauskas, Nelė Savičenko ir kiti); Neil Simon „Saugokite Florą“ (rež. Arvydas Lebeliūnas, vaidina: Nelė Savičenko, Regina Šaltenytė, Sigutė Gaudušytė ir kiti); Eric Emmanuel Scmitt „Jausmų tektonika“ (rež. Povilas Gaidys, vaidina: Darius Meškauskas, Nelė Savičenko, Regina Arbačiauskaitė ir kiti); Ivan Turgenev „Inamis“ (rež. Arvydas Lebeliūnas, vaidina: Darius Meškauskas, Edvardas Brazys, Igoris Reklaitis ir kiti); Marius von Mayenburg „Šaltas vaikas“ (rež. Oskaras Koršunovas, vaidina: Darius Meškauskas, Eglė Barauskaitė, Eglė Jackaitė ir kiti); Francis Veber „Vakarėnė su idiotu“ (rež. Rolandas Atkočiūnas, vaidina: Vytautas Anužis, Eglė Jackaitė, Toma Gailiūtė ir kiti); Kęstutis Macijauskas „Atrastas lobis“ (rež. Kęstutis Macijauskas, vaidina: Dovilė Rudinskaitė, Linas Lukošius, Renata Idzelytė ir kiti).

Naudota literatūra:

1. Vytautas Maknys, *Lietuvių teatro raidos bruožai*, 1972, kn. 1, 1979, kn. 2.
2. *Klaipėdos dramos teatras* www.kldteatras.lt (žr. 2014-10-05).